

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2020
VIII. volební období

Pozměňovací návrh k

**návrhu poslanců Marka Bendy, Heleny Válkové, Marka Výborného, Jana Chvojky,
Dominika Feriho, Jana Farského a dalších na vydání zákona, kterým se mění
zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů**

ST 237

Předkladatel: Bc. Vojtěch Píkal

Návrh poslanců Marka Bendy, Heleny Válkové, Marka Výborného, Jana Chvojky, Dominika Feriho, Jana Farského a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů se mění takto:

V Čl. I se vkládá nový bod 1, který zní:

„1. V § 101a se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí je oprávněn podat též nejvyšší státní zástupce, jestliže k jeho podání shledá závažný veřejný zájem. Ustanovení § 66 odst. 5 a 6 se použijí obdobně.“

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.“

Dosavadní body 1 a 2 se označují jako body 2 a 3.

O d ů v o d n ě n í:

Předkládaný pozměňovací návrh vychází z vládního návrhu novely soudního řádu správního z roku 2011. Jejím smyslem je zvýšit ochranu veřejného zájmu v oblasti veřejné správy, a to rozšířením okruhu osob aktivně legitimovaných k podání návrhu na zrušení nezákonného opatření obecné povahy nebo jeho části o nejvyššího státního zástupce. Napříště tedy bude možno podat návrh k ochraně veřejného zájmu i v řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části, přičemž toto opatření souvisí vedle zvýšení ochrany veřejného zájmu rovněž s bojem proti korupci.

Jestliže má být boj proti korupci míněn vážně, je třeba především v právní sféře aplikace správního práva vytvářet podmínky, aby právní předpis stavěl překážky možnostem uplatňování korupčních praktik, v tomto případě pak formou hrozby, že opatření obecné povahy učiněné v rozporu s veřejným zájmem na podkladě korupčního jednání (slibu či poskytnutí úplatku či jiné neoprávněné výhody), může být soudem zrušeno. A to aniž by o jeho zrušení měl zájem správní orgán, jehož jménem byl vydán.

Od vzniku státního zastupitelství neexistuje v právním řádu ČR prostředek, jímž by jeho orgány nebo jiný státní orgán stojící mimo zájmy místních či centrálních orgánů státní správy mohly požadovat nápravu nezákonných opatření obecné povahy k ochraně veřejného zájmu k nezávislému soudu. Přes praktické důsledky tohoto stavu (např. územní plánování, spekulace s pozemky a stavbami, devastace přírody atd.) se nepodařilo zatím prosadit do nového soudního řádu správního tuto zvláštní žalobní legitimaci nejvyššího státního zástupce i v případech opatření obecné povahy. Zároveň další rozšíření prostředků ochrany veřejného zájmu v oblasti správního soudnictví se jeví jako žádoucí v těch případech, které se svého konce v řízení trestním nemusejí nikdy dočkat. Díky výše navrhovanému opatření tak bude možné do budoucna zrušit nezákonná opatření obecné povahy vzniklých na základě protiprávních jednání závažné povahy, které se nedaří postihnout trestně. Proto možnost i „jen“ sankce v podobě zrušení korupčního opatření obecné povahy soudem má zvláštní důležitost pro společnost v právním státě.

Rozšíření této legitimace je v souladu s koncepcí žalob k ochraně veřejného zájmu. Úprava se jeví jako vhodná za situace, kdy opatření obecné povahy stojí na pomezí mezi právními předpisy a správními rozhodnutími.

Je totiž zcela nepochopitelné, že veřejný ochránce práv může dnes podat návrh na zrušení jiného právního předpisu nebo jeho jednotlivých ustanovení (§ 64 odst. 2 písm. f) zákona o Ústavním soudu), tj. abstraktního právního aktu a žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, tj. konkrétního právního aktu, nikoliv však již návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části, které je právním aktem abstraktně-konkrétním.

Právní řád tak v současné době umožňuje žalobu ve veřejném zájmu proti právním aktům na obou pólech, ale ne proti tomu, který je svou povahou na pomezí těchto právních aktů. Přitom důvody pro to, aby zde existovaly subjekty oprávněné podat žalobu k ochraně veřejného zájmu proti rozhodnutí správního orgánu, platí i v případě opatření obecné povahy stejně.

Když vezmeme v úvahu, že schválení či změna územně plánovací dokumentace jsou opatřeními obecné povahy, k jehož přezkumu je v rozsahu stanoveném v § 101a a násl. soudního řádu správního oprávněn krajský soud, pak z povahy věci plyne, že na možnosti přezkoumání opatření obecné povahy na základě žaloby nestranného orgánu výkonu spravedlnosti je dán mimořádně silný veřejný zájem.

Intenzita ochrany veřejného zájmu je zesilována při přípravě takových územních plánů, které zahrnují složitá území jako je např. historické jádro Prahy. Někdy mohou být problematické územní plány, které mění pozemky z nezastavitelných na zastavitelné, a tím je jejich majitelům účelově zhodnocují (srov. novinový výraz „územní plán, který obohatí hlavně miliardáře“). V některých případech není vyloučena ani trestněprávní konsekvence. Zvláštní pozornost by bylo zapotřebí věnovat i takovým případům, kdy je dotčen zájem na ochraně zemědělského půdního fondu (viz rozsáhlé stavby supermarketů, velkoskladů, výrobních hal apod. na dříve úrodné půdě v rovinných oblastech na Hané nebo zábor zemědělské půdy solárními elektrárnami atd.).

Jak už bylo uvedeno výše, právní řád neumožňuje v současné době v této oblasti žádný prostředek ochrany veřejného zájmu. Rozšíření aktivní žalobní legitimace o nejvyššího státního zástupce je tak důležitým krokem k ochraně veřejného zájmu v oblasti veřejné správy. Ostatně jedná se o dlouhodobý dluh vlády v boji s korupcí již od přijetí soudního řádu správního v roce 2002.

Znění s vyznačením navrhovaných změn a doplnění

Řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části

§ 101a

(1) Návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí je oprávněn podat ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech opatřením obecné povahy, vydaným správním orgánem, zkrácen. Pokud je podle zákona současně oprávněn ve věci, ve které bylo opatřením obecné povahy užito, podat ve správním soudnictví žalobu nebo jiný návrh, může navrhnout zrušení opatření obecné povahy jen společně s takovým návrhem.

(2) Návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí je oprávněn podat též nejvyšší státní zástupce, jestliže k jeho podání shledá závažný veřejný zájem. Ustanovení § 66 odst. 5 a 6 platí obdobně.

(23) Návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí, vydaného krajem, může podat též obec.

(34) Odpůrcem je ten, kdo vydal opatření obecné povahy, jehož zrušení nebo zrušení jeho části je navrhováno.